

**การพัฒนาคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้
ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างการมีสติ
ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2**

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

**Development of Teaching Manual on Psychology for Teachers Using Social
Cognitive learning Theory Along with Trisikkha Principle for Promoting
Mindfulness, Reasonable and Educational Achievement of the Second Year
Undergraduate Students at Nakhon Phanom Buddhist College**

ฉัตรชัย หมื่นสุข¹ มารศรี กลางประพันธ์² สมเกียรติ พละจิตต์³

Chatchai Muensuk¹, Marasri Klangprapan² and Somkiat Palajit³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ 2) เปรียบเทียบการมีสติก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขาของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 3) เปรียบเทียบความมีเหตุผล ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขาของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ประชากรเป็นนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยสงฆ์นครพนม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์, จำนวน 1 ห้อง นิสิตรวมทั้งหมด 69 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 37 รูป/คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างความน่าจะเป็น (Probability sampling) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชนิด ประกอบด้วย 1) คู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา จำนวน 9 ชุด 2) แบบทดสอบวัดการมีสติ จำนวน 60 ข้อ 3) แบบสอบถามวัดความมีเหตุผล จำนวน 60 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ 5) แบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที (t-test Dependent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One-way ANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA)

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา มีค่าเท่ากับ 0.69 ความมีเหตุผล มีค่าเท่ากับ 0.70 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ .50 ขึ้นไป

2. นิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา การมีสติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา ความมีเหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ คู่มือประกอบการสอน จิตวิทยาสำหรับครู ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา หลักไตรสิกขา การมีสติ ความมีเหตุผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The research aimed 1) to develop teaching manual on psychology for teachers using social cognitive learning theory along with Trisikkha principle for promoting mindfulness, reasonable and educational achievement of the second year undergraduate students with effectiveness based on criteria, 2) to compare mindfulness while and after studying using social cognitive learning theory along with Trisikkha principle for second year undergraduate students, 3) to compare reasonableness while and after studying using social cognitive learning theory along with Trisikkha principle for second year undergraduate students, The population used in this research were second year undergraduate students studying in Faculty of Education; department of Social Science, department of Teaching English, and Faculty of Social Science; department of Political Science, altogether 69 in Nakhon Phanom Buddhist College, 1st semester, and academic year 2558. Cluster Random Sampling was used to randomized the population in this research. As a sample group, 37 students from department of Social Science were used. The tools used in this research were divided into 2 section; 1) Teaching manual on psychology for teachers using constructivism along with Trisikkha principle, altogether 9 sets, and 2) Questionnaire on mindfulness containing 60 items, 3) Questionnaire on reasonable containing 60 items, 4) Questionnaire on educational achievement containing 60 items, and 5) Questionnaire on educational motivation for achievement containing 60 items and the statistics used in this research were percentage, standard deviation, t-test Dependent Sample, One-way ANOVA, and One-way MANOVA.

The results of the research revealed as follows:

1. The Effectiveness Index (E.I.) of teaching manual on psychology for teaching using social cognitive learning theory along with Trisikkha; mindfulness, reasonable and educational achievement had value of 0.69, 0.70, and 0.76 respectively which were higher than specified criteria i.e., .50.

2. The value level was high while comparing students after studying teaching manual on psychology for teaching using cognitive learning theory along with Trisikkha; mindfulness was statistically significant at level .05.

3. The value level was high while comparing students after studying teaching manual on psychology for teaching using cognitive learning theory along with Trisikkha; reasonable was statistically significant at level .05.

Keywords : Teaching manual, Psychology for teachers, Social Learning Theory, main three practices, Consciousness, Rationality, Achievement

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันมีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีของศาสตราจารย์บันดูรา แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยบันดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมาก เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (Bandura 1963, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544, หน้า 236) จึงเรียก การเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ บันดูรา อธิบายว่า การเรียนรู้ทำให้มนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อกันและกัน Bandura (1969, 1971, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2544, หน้า 236) ต่อมา บันดูรา จึงได้ เปลี่ยนชื่อทฤษฎีการเรียนรู้จากเดิมว่า การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) เนื่องจากพระพุทธรูปศาสนาสอนให้มนุษย์มองว่าเป็น “ชั้น 5” ได้แก่ 1) ร่างกาย ส่วนที่มองเห็น สัมผัสได้เชิงประจักษ์ด้วย ประสาททั้ง 5 เรียกว่า 1 รูป 2) ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความสุขอันมาจากความพึงพอใจที่ความต้องการ ได้รับการตอบสนอง ความทุกข์มาจากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง และความรู้สึกไม่ยินดียินดีร้าย ความรู้สึก อย่างใดอย่างหนึ่งจะเกิดตลอดเวลา เรียกว่า เวทนา 3) การจำได้ รู้ครั้งที่สองตรงกับครั้งแรก เรียกว่า สัญญาหรือความจำ 4) กระบวนการคิดสร้างสรรค์ การต่อคิดของความคิดจาก

ประสาทสัมผัส เรียกว่า สังขาร และ 5) การรับรู้จากอายตนะ ภายใน (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) สัมผัสกับอายตนะภายนอก (รูป รส กลิ่น เสียง วัตถุ และโผฏฐัพพะ) ไตรสิกขาเป็น กระบวนการพัฒนาด้านพฤติกรรม สังคม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ทักษะการดำเนินชีวิต การเห็นตาม ความจริง การใช้เหตุผล) ทั้งสามมิติส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น คนที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม (ศีล) ทำให้มีจิตใจที่งดงาม แนวโน้มต่อการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (สมาธิ) และตัดสินใจที่ ถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นเหตุเป็นผล (ปัญญา) ในทาง กลับกัน คนที่มีเหตุผล ตัดสินใจถูกต้อง (ปัญญา) เป็นคนที่มี ความแน่นอน จิตใจงดงาม (สมาธิ) และนำไปสู่พฤติกรรม ที่เหมาะสม (ศีล) แสดงถึงหลักไตรสิกขาเหมาะสำหรับทุกคน ที่จะพัฒนาตนเอง ในกลุ่มนักศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา เพื่อประสพผลสำเร็จในการเรียน มีสมรรถนะเชิงวิชาการ พฤติกรรมที่วัดไตรสิกขาอีกมิติหนึ่ง คือ ด้านความเป็นเหตุ เป็นผล การเรียนรู้ด้วยไตรสิกขานำมาสู่การเข้าใจแบบ พุทธิปัญญา ซึ่งเป็นที่เข้าใจที่เกิดขึ้นภายในใจของผู้เรียน ตามหลักการของการเรียนรู้พุทธิปัญญานิยม (Constructivism Approach) มีหลักที่สำคัญเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนจะต้องสร้างความรู้ (Knowledge) ขึ้นในใจเอง ครูเป็นแค่เพียงผู้ช่วยหรือเข้าใจ ในกระบวนการนี้ โดยหา วิธีการจัดการข้อมูลข่าวสารให้มีความหมายแก่ผู้เรียนหรือ ให้โอกาสผู้เรียนได้มีโอกาสค้นพบด้วยตนเองนอกจากนี้ จะต้องสอนศิลปะการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องเป็น ผู้ลงมือกระทำเอง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541, หน้า 210)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์สอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู จึงให้ความสำคัญและเห็นความเหมาะสมต่อการศึกษาใน งานวิจัย คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครพนม ซึ่งเป็นนิสิตที่เป็นทั้งพระสงฆ์และฆราวาส ได้รับการศึกษาในหลักสูตรทั้งด้านพระพุทธศาสนาและวิชาการสามัญในระดับหนึ่ง คือ ศึกษาได้ระยะสองปี เหมาะที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้อย่างดี เพราะฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งจึงศึกษาการพัฒนาคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยสงฆ์นครพนมขึ้น เพื่อให้นิสิตฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ด้วยการบริหารจัดการ และเจริญปัญญา ฝึกฝนให้เกิดสติ สมาธิ อยู่ในศีลธรรมอันดีงามอันจะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้สาระวิชาอื่นอีกด้วย อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาตัวเองและคนอื่นให้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดดี มีคุณธรรม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นบุคคลที่ดีของชาติต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่มีประสิทธิผลตามเกณฑ์

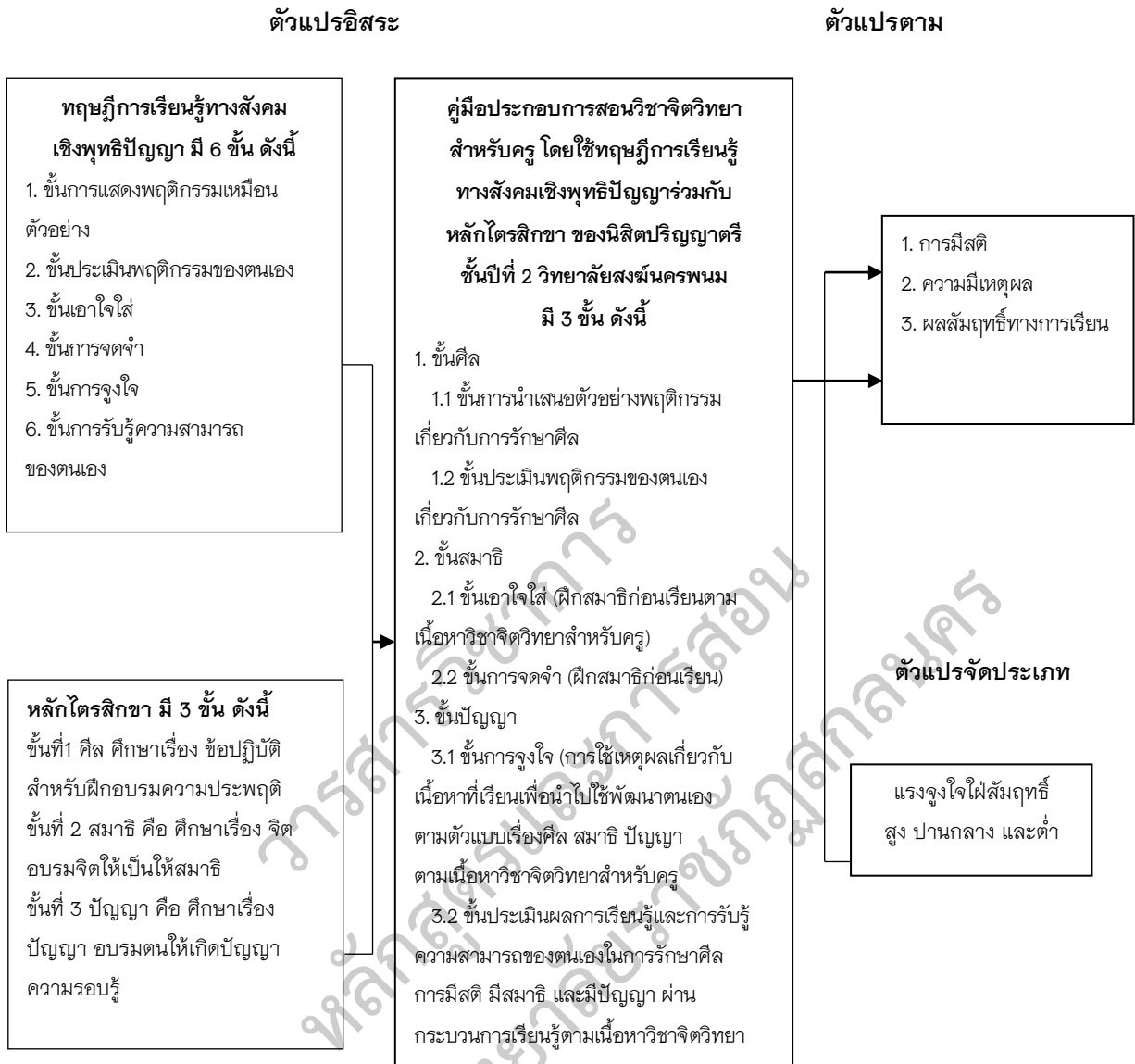
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีสติก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา

3. เพื่อเปรียบเทียบความมีเหตุผล ก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา

4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา ของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2

5. เพื่อเปรียบเทียบการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้เรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นิสิตปริญญาตรีกำลังศึกษา ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยสงฆ์นครพนม อยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 คณะ 3 สาขาวิชา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์, จำนวน 1 ห้อง นิสิตรวมทั้งสิ้น 69 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครพนม กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 คณะ 1 สาขาวิชา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 37 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ คู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา นิลิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 บท ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาสำหรับครู พัฒนาการความรู้พื้นฐาน และทฤษฎีพัฒนาการ จิตวิทยาพัฒนาการ พัฒนาการในแต่ละช่วงวัย จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครู จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครู จิตวิทยาการศึกษา กับสภาพแวดล้อมทางการเรียน จิตวิทยาการเรียนรู้ การแนะแนวและการให้คำปรึกษา ความแตกต่างของบุคคล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดการมีสติ เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) มีค่าตั้งแต่ .31 ถึง .75 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ .36 ถึง .92 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับกับ .80

2.2 แบบทดสอบวัดความมีเหตุผล เป็นแบบทดสอบวัดความมีเหตุผลแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ .25 ถึง .92 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .91

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) มีค่าตั้งแต่ .31 ถึง .75 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ .25 ถึง .92 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .91

2.4 แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ .25 ถึง .82 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .80

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ข้อมูล

ในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ใช้เวลาดำเนินการทั้งหมด 48 ชั่วโมง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) การหาค่าความยาก (Difficulty : p) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ของแบบทดสอบรายข้อ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดการมีสติ แบบวัดความมีเหตุผล และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาค่าคุณภาพของคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา โดยใช้ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.)

3.2 เปรียบเทียบเสริมสร้างการมีสติ ระหว่างก่อนและหลังเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขาโดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

3.3 ความมีเหตุผลของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขาโดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

3.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

3.5 เปรียบเทียบการเสริมสร้างการมีสติ ความคิดมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อได้รับการสอนด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา โดยวิเคราะห์คะแนนก่อนเรียน โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-way MANOVA) และใช้สถิติความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

1. ค่าประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา มีค่าเท่ากับ 0.69 ความมีเหตุผล มีค่าเท่ากับ 0.70 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ .50 ขึ้นไป

2. นิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา การมีสติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา ความมีเหตุผลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน หลังได้เรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา การมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. คู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา มีค่าประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.69, 0.70 และ 0.76 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ .50 ขึ้นไป

ผลที่ปรากฏนี้ย่อมเกิดจากการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา ที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นจนได้ คู่มือเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ อีกทั้งคู่มือประกอบการสอนโดยใช้การสอนแบบโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและถูกต้อง คือ ได้มีการวิเคราะห์หลักและเนื้อหา ศึกษาแนวทางตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและถูกต้อง คือ ได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา ศึกษาแนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตรงตามหลักสูตรพุทธศตวรรษที่ ๒๕ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง 2556) และการสอบแบบหลักไตรสิกขา แล้วนำมาวิเคราะห์บูรณาการร่วมเข้าด้วยกันกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ซึ่งมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกระบวนการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการและวิธีการในคิดอย่างมีสติและ

ใช้ความมีเหตุผลในการคิดพิจารณาเรื่องต่างๆ โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว สามารถควบคุมใจเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเองได้ ผู้วิจัย คอยแนะนำให้ความเป็นกันเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หนังสือเรียนและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาจิตวิทยาสำหรับครู สร้างคู่มือและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสม แล้วจึงนำคู่มือไปใช้จริงต่อไป

2. การมีสติของนิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนด้านการมีสติ เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนที่วัดด้วยแบบทดสอบวัดการมีสติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.70 และ 46.35 ตามลำดับทั้งนี้อาจจะมีสาเหตุเนื่องมาจากก่อนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือผู้วิจัยได้ชี้แจงและสร้างข้อตกลงในการจัดการเรียนรู้ให้นิสิตมีความเข้าใจตรงกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนการมีสติ และแจ้งผลย้อนกลับแก่นิสิตทันที พร้อมทั้งชมเชยที่นิสิตที่ปฏิบัติงานได้ดีเป็นการเสริมแรงให้กับนิสิตเป็นระยะๆ การจัดกิจกรรมยังมีหลากหลายทั้งเป็นการทำงานกลุ่ม ทำงานเดี่ยว การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การร่วมกันวางแผนการทำงาน การร่วมกันคิดแก้ปัญหา การแสดงออก การฝึกตน เป็นผู้ปฏิบัติตาม การนำเสนอผลงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน เป็นการฝึกให้นิสิตมีสติในการทำงาน อาจารย์รู้จักยืดหยุ่นได้บางโอกาส ไม่เร่งรัดจนเกินไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยที่เป็นผู้สอนยังให้ความเป็นกันเองกับนิสิต เป็นกัลยาณมิตรที่คอยเตือนให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ นั่นคือมีการให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ในขณะเดียวกันก็มีการตำหนิ ว่ากล่าวตักเตือน ตัดคะแนน การจัดกิจกรรมด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ส่งผลให้นิสิตมีความกระตือรือร้น ที่ปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับ แสดงออกโดยการคิดอย่างมีสติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาวิฑูริ (2554, หน้า 16)

ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติกับการฝึกสมาธิแบบการเจริญสติภาวนาที่มีต่อความวิตกกังวลในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาค้นพบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความวิตกกังวลในการเรียนลดลง หลังจากได้รับ ฝึกสมาธิ แบบอานาปานสติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .01 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความวิตกกังวลในการเรียนลดลง หลังจากได้รับ ฝึกสมาธิ แบบการเจริญภาวนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .01 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติกับนักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิแบบการเจริญสติภาวนา มีความวิตกกังวลในการเรียนลดลง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .01

3. ความมีเหตุผลของนิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนด้านการมีเหตุผล เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนที่วัดด้วยแบบทดสอบวัดความมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.16 และ 45.51 ตามลำดับทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา มีการระดมการและขั้นตอนในการสอนที่ส่งผลเสริมสร้างความมีเหตุผล เรื่องเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับ เต็มศักยภาพ โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้นิสิตมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ช่วยให้นิสิตมีความคิดมีเหตุผล มีอิสระทางความคิด เลือกริธีใช้ความคิดมีอย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง ทำให้นิสิตสามารถแยกประเด็นของปัญหา วางแผนวิธีใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล สรุปปัญหาอย่างมีหลักการและเหตุผล ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการสรุปเนื้อหาความรู้ การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหาเป็นไปในแนวทางเดียวกันจึงทำให้นิสิตสามารถแก้ปัญหาบนพื้นฐานของกระบวนการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ประเทืองทิพย์ นพรไพศาล (2535, หน้า 53-60) ได้ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบ

คุณภาพของแบบทดสอบการคิดอย่างมีเหตุผลตามแนวของ วัตสัน และเกลเซอร์ฟอรัม วายเอ็ม (Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal From YM) ซึ่งได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยโดยปรับเปลี่ยนสภาพวัฒนธรรมบางส่วน แล้วนำแบบทดสอบไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,254 คน ผลตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบมีค่าความยากตั้งแต่ 0.58-0.72 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้แบบความคงเส้นคงวาโดยวิธีทดสอบซ้ำเท่ากับ 0.50 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 4.332 ค่าความแม่นยำตรงตามโครงสร้างของแบบทดสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนด้านการมีสติ เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนที่วัดด้วยแบบทดสอบวัดการมีสติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.15 และ 45.37 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์นิสิตเป็นรายบุคคลจากการสังเกต การสอบถาม หลังเวลาเลิกเรียน ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นอยู่สถานภาพทางครอบครัว ความสามารถในการเรียนรู้ ความถนัดของนิสิตแต่ละคน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของนิสิตแต่ละคน และก่อนดำเนินการสอนผู้วิจัยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความพร้อมทุกกิจกรรม และชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมก่อนดำเนินการสอนโดยละเอียดตลอดจน คอยให้คำปรึกษาแนะนำ และดูแลนิสิตอย่างใกล้ชิด ทำให้นิสิตรู้สึกอบอุ่นมีความมั่นใจในการทำงานให้สำเร็จ มีความสุขและสนุกกับการเรียน นอกจากนี้นิสิตยังได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงาน จึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมีจันทร์ ศรีรัตน์ (2544, หน้า 40-41) ได้ศึกษาผลการสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจสี่ที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพุทธธรรม ในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามอริยสัจสี่หลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่แตกต่างกันของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 หลังเรียนด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่แตกต่างกันของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 การมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ จะมีความพยายาม ความอดทน ทำงานมีแผน ตั้งระดับความหวังไว้สูงและพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่บุคคลกระทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีสติ ความมีเหตุผล ของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกสมาธิก่อนเรียน และในขณะที่เรียนด้วยคู่มือประกอบการสอน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ร่วมกับหลักไตรสิกขา จึงเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษา ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538, หน้า 675-725) ที่กล่าวว่า การคิดตามเหตุผลและผล เป็นการสืบสาวจากผลไปหาสาเหตุแล้วแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และลักขณา สรีวิวัฒน์ (2549, หน้า 183-185) ที่กล่าวว่า ความมีเหตุผล และมีผลเป็นข้อมูลในการประเมินข้อเท็จจริง เพื่อการตัดสินใจ ดำเนินชีวิต อย่างมีหลักการและเหตุผลรวมถึงการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องคำกล่าวของ พระพรหมคุณาภรณ์ (2551, หน้า 306) ที่ได้กล่าวว่า การมีสติ คือ การฝึกอบรมจิตให้มีสติสัมปชัญญะจนเกิดปัญญา รู้แจ้งเห็นจริง และงานวิจัยของ ภัทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ (2552) ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ซึ่งพบว่า ให้ผลดีกับนักศึกษาบางคนเป็นอย่างมาก จากการติดตามผลเรียนรู้บางคนที่เคยเข้าร่วม พบว่า สามารถเข้าศึกษาต่อได้ในระดับอุดมศึกษา บางคนขยันขันแข็งมากขึ้นทั้งในการเรียนและการบ้าน สำหรับคุณธรรมทางพุทธศาสนาที่ใช้การสร้างศรัทธา และการคิดแบบโยนิโสมนสิการ รวมทั้งไตรสิกขา ในการพัฒนา

คุณธรรม และพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น ลดความเครียด การมีวินัยตนเอง ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา การมีแรงจูงใจ ความรับผิดชอบในหน้าที่ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ผลงานวิจัยของ สාරอง บุตรโท (2543, หน้า 456) ยังพบว่า แนวทางการศึกษาที่ผู้ศึกษาต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ต้องทำให้มนุษย์ทำลายความหลงผิดในเรื่องตัวตน ขจัดความเห็นแก่ตัวที่เป็นรากเหง้าของปัญหา และการศึกษาหรือฝึกอบรมตามแนวไตรสิกขา ช่วยเพิ่มวินัยและความรับผิดชอบในหน้าที่ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา ซึ่งมีการจัดกิจกรรมในลักษณะที่มีการกระตุ้นความคิดจากการทำกิจกรรมในลักษณะการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ได้ร่วมกันรับผิดชอบค้นหา คิดวิเคราะห์ปัญหา ปรัชญาหรือวางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้นิสิตได้พัฒนาทักษะการคิด การตัดสินใจ ตลอดจนการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม จึงช่วยส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของนิสิต ส่งผลให้นิสิตที่มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ ไม่มีความแตกต่างกัน กับการมีสติ ความมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับอาจารย์ผู้สอนที่นำคู่มือการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา ไปใช้ควรวางแผน และเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบทเรียน และมีความเหมาะสมกับนิสิต การฝึกใช้คำถามกระตุ้นให้นิสิตคิด และควรเสริมแรงเมื่อนิสิตแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยด้านการสติในเรื่องการกระทำต่างๆ ที่เกิดจากพฤติกรรมปฏิบัติ เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นิสิตเกิดทักษะความคิดอย่างมีเหตุผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นและเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

2. อาจารย์ต้องมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนด้วยรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อาจารย์ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการพูด บอก ออกคำสั่ง มาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ผู้จัดประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้คิด ค้นหาคำตอบ อภิปราย ถกเถียง เกิดความคิดรวบยอด บรรลุการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง อีกทั้งอาจารย์ควรให้การเสริมแรงเป็นระยะๆ โดยเฉพาะการเสริมแรงทางบวกแก่กลุ่มที่มีพฤติกรรมร่วมใจกันเป็นอย่างดี เช่น ยกย่องชมเชย ให้รางวัล และควรชมเชยผลงานนิสิตทุกคนและนำเสนอให้บุคคลอื่นที่เป็นบุคคลภายนอก ได้เห็นผลงานนิสิต เพื่อเป็นกำลังใจ อีกทั้งช่วยให้นิสิตเห็นคุณค่าของตัวเอง และอาจารย์คอยให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ อยู่เสมอ

3. การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือ สามารถนำไปปรับปรุง และใช้กับรายวิชาเนื้อหาอื่นๆ และผู้เรียนในปีอื่นได้ อย่างไรก็ตามแต่ก่อนนำคู่มือประกอบการสอนไปใช้อาจารย์ควรศึกษาและทำความเข้าใจแต่ละกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในคู่มือให้เข้าใจเสียก่อน ถึงจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างได้ผล

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำคู่มือประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาพร้อมกับหลักไตรสิกขา ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาโดยการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรจัดประเภทอื่นๆ นอกจากตัวแปรทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความอดทน ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น

3. ควรศึกษาความคงทนของตัวแปรตามทั้ง 3 ตัวด้วย เพื่อดูผลของนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำมาศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เพิ่มเติม ในการนำไปใช้วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาจิตวิทยาสำหรับครู ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ประเทืองทิพย์ นวพรไพศาล. (2535). การตรวจสอบการคิดวิจารณ์ของวัดสันและเกลเซอร์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์หลักการใช้สติ พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ:
เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. (2552). กระบวนการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยไตรสิกขา. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัศมีจันทร์ ศรีรัตน์. (2544). ผลการสอนตามขั้นหนังสือของอริยสัจที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2549). การคิด. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.